

імпорт відомими зарубіжними виробниками. Це стимулює розвиток вітчизняного органічного землеробства.

Список використаних джерел

1. Основні засади впровадження «зеленої» економіки в Україні : навчальний посібник / Т.П. Галушкіна та ін. Київ : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 154 с.
2. Потапенко В.Г. Стратегічні пріоритети безпечного розвитку України на засадах зеленої економіки : монографія. Київ : НІСВ, 2012. 360 с.
3. Сокол Л.М. Екологічне (органічне) землеробство – складова сталого сільського господарства. *Екологічна безпека*. 2008. № 3. С. 102–109.
4. Шубравська О.В. Сталій економічний розвиток: поняття і напрям досліджень. *Економіка України*. 2005. № 1. С. 36–42.
5. Global Green New Deal Policy Brief. Geneva : UNEP, Economics and Trade Branch, International Environment House, 2009. 15 p.

Андрій СОЗИКІН

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 201 «Агрономія»

Науковий керівник: **ХОМІНА Вероніка**

доктор сільськогосподарських наук, професор,

завідувач кафедри рослинництва, селекції та насінництва

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський

АГРОЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИРОЩУВАННЯ ВАСИЛЬКІВ

СПРАВЖНІХ (*Ocimum basilicum L.*)

Сьогодні фармацевтична, харчова, парфумерно-косметична та інші промисловості потребують більшої забезпеченості рослинною сировиною

цінних культур. До таких культур належать васильки справжні (*Ocimum basilicum L.*). Сировину васильків справжніх в Україні широко використовують, проте основна частка її імпортується з-за кордону, що є економічно недоцільним. Вітчизняне рослинництво задовольняє тільки 40% всієї потреби, а зацікавленість васильками зростає. Для різних потреб використовується насіння і надземна частина (у свіжому та сушеному вигляді).

Цінність рослинної сировини полягає у її хімічному складі. У період бутонізації васильки накопичують найбільше аскорбінової кислоти. Під час дозрівання насіння має до 19 % жирних олій. Ці особливості треба враховувати під час заготівлі васильків як лікарської сировини.

Васильки справжні є джерелом ефірної олії, евгенолу та камфори. Основне накопичення ефірної олії відбувається влітку. В листках міститься 1,6-6 % ефірної олії, в суцвіттях 1,5-3,5 %, в стеблах до 0,3 %. Ця олія містить евгенол, метилхавікол, цинеол, ліналоол, камфору, оцимен. Наземна частина рослини також містить до 6 % дубильних речовин, глікозиди, сапоніни, мінеральні речовини, каротин, фітонциди, вітамін С, В2, РР, рутин.

Васильки справжні мають пряний аромат і легко гіркуватий присмак з різними відтінками, вони є цінним джерелом біологічно активних речовин та широкого спектру аромату. Як пряність застосовують листя та молоді пагони, які заготовляють до цвітіння. Технічну та лікарську сировину васильків збирають під час масового цвітіння рослин. Серед головних постачальників сировини васильків для харчової промисловості: Франція, Італія, Марокко і Єгипет.

Виходячи з цінних властивостей та затребуваності культури, заслуговують на увагу питання особливостей вирощування васильків в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах.

Строки сівби васильків справжніх залежать від того, з якою метою вирощується ця рослина: отримання зелені або насіння. Якщо необхідно отримувати тільки зелень, то сівбу насіння потрібно проводити після того, як минає загроза нічних заморозків. Якщо посів проводиться в теплиці або в

парнику, то строки можна змістити на більш ранній період. Для отримання лише насіння, васильки вирощують тільки розсадою (враховуючи тривалий вегетаційний період рослин).

Васильки справжні – теплолюбна рослина. Незначні заморозки погано впливають на молоді рослини. Тому сівбу проводять за температури ґрунту не нижче 10⁰С. За температури повітря 20-22⁰С швидше, ніж за два тижні з'являються сходи. Ріст та розвиток молодих рослин цілком залежить від температурного режиму і наявності вологи. При зниженні температури до 12-15⁰С ріст рослин припиняється. А найбільш інтенсивний ріст рослин спостерігається за 6,5-7 тижнів до входження у фазу бутонізації. Строки цвітіння також коригують погодні умови. До настання цвітіння, васильки відчують значну потребу у волозі. Щодо ґрунтових умов – для культури слід вибирати добре освітлені ділянки, захищені від вітрів. За механічним складом рослини потребують легких і суглинистих ґрунтів, що багатих на поживні речовини.

Правильний догляд у вегетаційний період за васильками у відкритому ґрунті передбачає: регулярний полив теплою водою, розпушування ґрунту, прополювання, підживлення. Особливістю рослин васильків є його висока здатність до розгалуження. Щоб домогтися максимальних об'ємів рослини, потрібно вчасно видаляти квітконоси у дорослих рослин. Молоді рослини прищипують над 5-6 листочком. Ця процедура активізує ріст бічних пагонів, і рослина не витягується у висоту. Слід періодично обрізати свіжу зелень, чим сприяти збереженню соковитого листя протягом усього сезону.

Щоб стимулювати зростання листової маси, слід підживлювати рослини не менше 1 разу на місяць. Для рослин добре підходять наступні добрива: нітрофоска, аміачна селітра, гній, курячий послід.

Серед шкідників, найбільшої шкоди завдають попелиця, луговий (польовий) клоп; серед хвороб: чорна ніжка, фузаріоз, сіра гниль.

Таким чином, вивчення строків сівби (посадки розсади), системи удобрення, заходів захисту від хвороб та шкідників в конкретних ґрунтово-

кліматичних умовах, із врахуванням отримання екологічно безпечної рослинної сировини васильків справжніх, є надзвичайно актуальними питаннями, що потребують детального вивчення.

Список використаних джерел

1. Держипільський Л. М. Лікарське рослинництво та ягідництво. Косів: Писаний камінь, 2006. С. 17–19.
2. Кормош С.М. Перспективи культури васильків та особливості їх онтогенезу в умовах низинної зони Закарпаття. *Генетичні ресурси рослин*. 2017. № 21. С.27–40.
3. Садовська Н. П., Гамор А. Ф., Попович Г. Б. та ін. Вплив строків висіву насіння на ростові процеси та урожайність базилику. *Агробіологія*, № 2'2015. С.118–123.
4. Хоміна В.Я. Залежність урожайності лікарської рослинної сировини васильків справжніх від розміщення рослин на одиниці площі. *Збірник наукових праць. Новітні технології вирощування сільськогосподарських культур*. Київ, 2012. Випуск 15. Том.І. С. 171–173.

Олександра СУХАНОВА

здобувач вищої освіти спеціальності 204

«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Науковий керівник: **КОВАЛЬ Тетяна**

кандидат с.-г. наук, доцент кафедри хімії

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,

м. Кам'янець-Подільський

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЛЮДИНИ

Харчування забезпечує найважливішу функцію організму людини, постачання йому енергії, необхідної для покриття витрат на процеси